

KEMINS ÄMNESNAMN

Åke Lundström 1985

”Lat. =” anger att ämnesnamnet är ograverat hämtat från latinet.

	Ämnesnamn	Ursprung	Betydelse	Förekomst i andra språk
Ag	Argentum	lat. =	silver	fr. argent; Argentina
Al	Aluminium	alumen, aluminis	alun	
Ar	Argon	ἀργός /argós/	overksam, lat	(obenäget att reagera)
Au	Aurum	lat. =	guld	fr. or, Louis d’or; aureomyecin
Ba	Barium	βαρύς /barýs/	tung	Jfr. barometer, isobar.
Br	Brom(ium)	βρῶμος /brá’mos/	stank	
C	Carbo	lat. =	kol	karbid, kربول, karbonat, karburator, pasta carbonara
Ca	Calcium/Kalcium	calx, calcis	kalk	
Cl	Chlorium/Klor	χλωρός /klárós/	grön	klorofyll, kloroform
Cr	Chromium/Krom	χρῶμα /kráma/	färg	polykrom, kromosom
Cu	Cuprum	lat. =; Κύπρος, Cypern, har givit namn åt metallen:	koppar	kuprinol
F	Fluor	fluóρ	flöde, utströmning	fluidum; en. fluency
Fe	Ferrum	lat. =	järn	fr. chemin de fer; it. Ferrovia dello Stato
H	Hydrogenium	ὑδρο- /hydro/ + γεν /gen/	vatten + alstrare	
He	Helium	ἥλιος /helios/	sol	heliocentrisk
Hg	Hydrargyrum	ὑδρο- /hydro/ + ἄργυρος	kvicksilver (vatten-silver)	
J	Jod(um)	ιοειδές /ioeidés)	viol-liknande, -blå	
Kr	Krypton	κρυπτός /kryptós/	dold	kryptisk, kryptogam
Li	Lithium	λίθος (líthos/	sten	litografi, megalitgrav
Na	Natrium	arabiska: natrun	Besläktat med víτρον (se N).	
Ne	Neon	νέος /néos/	ny	neolitisk, neoklassicism
N	Nitrogenium	νίτρον /nítron/ + γεν /gen/	kväve; (soda-alstrare)	nitrat, nitroglycerin
O	Oxygenium	ὀξύς /oxýs/ + γεν /gen/	syre (skarp, sur + alstrare; syraalstrare	
P	Phosphoros/Fosfor	φῶς /fås/ + φορ /for/ gen. φωτός /fátós/	ljus + bära	fotografi, fotosyntes
Pb	Plumbum	lat. =	bly	plomb, plombera; en. plumber

Ra	Radium	radius	stråle	radie, radiator, radio
Rn	Radon			
S	Sulphur/Sulfur	lat. =	svavel	sulfat, sulfid
Se	Selen(ium)	σελήνη /selä'nä/	måne	
Si	Silicium	silex, silicis	kilselsten, flinta	silikat, Silicon Valley
Sn	Stannum	lat. =	tenn	stanniol
Te	Tellur(ium)	tellus, tellúris	jorden	
U	Uran(ium)	οὐρανός /oranós/	himmel	
Xe	Xenon	ξένος /xénos/	främmande	xenofobi

Efter namn ur den grekiska sagan (eller efter planeter med sådana namn):

Cd	Cadmium	Efter en zinkspat, först påträffad i konung Κάδμος /kádmos/ stad, Thebe.
Ce	Cer(ium)	Efter planeten Ceres (1801). – Ceres var hos romarna sädens gudinna.
Ir	Iridium	Efter Ἴρις /iris/, gen. Ἴριδος /iridos/, regnbågens gudinna; regnbågshinnan; en lilja
Nb	Niob(ium)	Efter Νιόβη /Niobe/, den stolta modern, vars barn dödades av gudarna.
Np	Neptunium	Efter planeten Neptunus (1846); romarnas havsgud, grekernas Ποσειδῶν.
Pd	Palladium	Efter asteroiden Pallas. Παλλάς Ἀθηνᾶ var staden Atens skyddsgudinna.
Pm	Prometh/eum /ium	Efter titanen Προμηθεύς /Prometheus/, som i trots mot Zeus gav människorna elden.
Pu	Plutonium	Efter planeten Pluto (1930). Πλούτων eller Hades var underjordens gud.
Ta	Tantal(ium)	Efter kung Τάνταλος /Tántalos/, som straffades i dödsriket med evig hunger och törst.